

Arkivnr: 2014/13622-25

Saksbehandlar: Gudrun Mathisen, Einar Aalen Hunsager, Karen Nybø, Jan Nordø, Per Svae,
Anne-Gro Ullaland

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kultur- og ressursutvalet		13.05.2014
Opplærings- og helseutvalet		13.05.2014
Samferdselsutvalet		13.05.2014
Fylkesutvalet		20.05.2014
Fylkestinget		11.06.2014

Klimaplan for Hordaland 2014-2030. Forslag

Samandrag

FNs klimapanel, IPCC slår fast i dei nyaste rapportane at menneskeleg aktivitet er årsak til dei raske klimaendringane som no vert observert. Viss vi skal unngå ei oppvarming av jordkloden på meir enn 2 grader Celsius, har vi kort tid på oss til å redusere utsleppa av klimaskadelege gassar ned til eit akseptabelt nivå. I 2050, om berre 35 år, må utsleppa vere 41-72 % lågare enn i 2010 om 2-gradersmålet skal vere realistisk, i følgje IPCC. Derfor kan vi ikkje utsette dei mest effektive tiltaka.

Handlingsretta klimapolitikk på regionalt og lokalt nivå er meir aktuelt enn nokon gong.

Klimaplan for Hordaland 2014-2030 har visjon og mål for klimagassutslepp, energi og tilpassing til klimaendringar. Planen har tematiske mål og strategiar for energi, bygningar, arealbruk og transport, næringsliv og teknologi og tilpassing til klimaendringar, og den har retningslinjer for planlegging. Planframlegget er bearbeidd etter høyring.

Klimaplanen skal stimulere og gi retning til klimatiltak i Hordaland. Mange aktørar kan gjere mykje. Tiltak der fylkeskommunen som regional utviklingsaktør direkte eller indirekte kan påverke resultatane, vert samla i det årlege handlingsprogrammet til klimaplanen. Men det må påpeikast at måla i planen berre kan oppnåast i eit breitt samarbeidd mellom samfunns-aktørane, både private og offentlege. Fylkeskommunen sin innsats er nødvendig, men ikkje tilstrekkeleg for å nå måla.

Etter fylkesrådmannen si meining bør klimaplanen også leggast til grunn for andre regionale planar i Hordaland.

Forslag til innstilling

1. Fylkestinget vedtar Klimaplan for Hordaland 2014-2030 med følgjande
 - Visjon: Hordaland på veg mot lågutsleppssamfunnet
 - Mål for klimagassutslepp: Utslepp av klimagassar i Hordaland skal reduserast med 22 % innan 2020 i høve til 1991 og 40 % innan 2030 i høve til 1991. Det vil seie ein årleg reduksjon på 3,9 % fram til 2020, og deretter årleg reduksjon på 2,6 % fram til 2030.
 - Mål for energi: Energibruken i Hordaland skal reduserast med 20 % innan 2020 og 30 % innan

2030 i høve til 2007. Dette vil seie ein årleg reduksjon på 2,2 % fram til 2020, og deretter 1,3 % årleg reduksjon fram til 2030. Energibehovet til alle føremål skal i størst mogleg grad dekkjast av fornybare energikjelder utan tap av naturmangfald.

Mål for tilpassing til klimaendringar: Tilpassing til klimaendringar skal baserast på føre-var-prinsippet, stadig meir presise grunnlagsdata og kunnskap om lokale tilhøve.

2. Fylkestinget vedtar tematiske mål, strategiar og retningsliner slik det går fram av klimaplanen.
3. Fylkestinget inviterer kommunane, statlege styresmakter og etatar, næringslivet og frivillige organisasjonar til samarbeid og oppmodar dei om å aktivt medverke på sine område.
4. Fylkestinget vil kome attende til budsjettmessige behov til handlingsprogrammet i den årlege budsjetthandsaminga.
5. Fylkestinget vedtek at klimaplanen skal leggjast til grunn for andre regionale planar i Hordaland.

Johnny Stiansen
fung. fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 02.05.2014

Klimaplan for Hordaland 2010-2020 vart vedtatt av Fylkestinget i juni 2010. Planen er fylgt opp av årlege handlingsprogram. Klimaplanen er ein regional klima- og energiplan i medhald av plan- og bygningslova. Den er gjeldande for fylkeskommunen si eiga verksemd og retningsgjevande for kommunane og statleg verksemd i Hordaland. Etter lova skal ein kvart 4. år vurdere om det er trong for å rullere regionale planar. I regional planstrategi 2012-2016 står det at klimaplanen har behov for rulling på temaa energi og klimatilpassing, men at ein også må sjå på mål og strategiar generelt.

Kvifor rullerer vi klimaplanen?

- Sidan den førre planen blei laga er kunnskapsnivået blitt høgare og vi har fått meir erfaring.
- Det er komme fleire statlege meldingar som gir føringar for arbeidet.
- Vi veit mindre om utsleppa i Hordaland no enn for 4 år sidan, av di SSB slutta å publisere lokal og regional klimastatistikk (dei har lova å starte opp att).
- Vi veit meir om utslepp og energibruk for Hordaland fylkeskommune, av di vi har starta med årleg miljørapportering (sjå årsmeldinga).
- Det er liten framgang i dei internasjonale klimaforhandlingane. Difor må vi handle regionalt og lokalt.
- Klimagassutsleppa har auka.
- FN's klimapanel IPCC sin 5. hovudrapport slår fast at menneskeleg aktivitet er årsak til dei klimaendringane som no vert observert. Viss vi skal unngå ei oppvarming av jordkloden på meir enn 2 grader Celsius, har vi 10-15 år på oss til å redusere utslepp av klimaskadelege gassar ned til eit akseptabelt nivå. Om 35 år må utsleppa vere opp mot 80 % lågare enn i 2010. Difor kan vi ikkje utsette dei mest effektive tiltaka.

Klimapolitikk på alle forvaltningsnivå er meir aktuelt enn nokon gong. Vi veit årsakene til utsleppa. No trengst konkret innsats for å oppnå kraftig reduksjon i dei.

For Hordaland er det ei særskilt utfordring å utvikle eit lågutslepps næringsliv, på grunn av den store rolla som olje- og gassverksemda har for sysselsetting og økonomi har i fylket. Difor er vi spesielt sårbare ved utfasing av fossil produksjon for å nå klimamåla.

PLANPROSESSEN

Politiske vedtak og framdrift

Fylkestinget vedtok i Regional planstrategi 2012-2016 (FT-sak 77/12) at klimaplanen skal reviderast med sikte på vedtak i fylkestinget juni 2014.

Fylkesutvalet fekk i januar 2013 Melding om arbeid med planprogram (Meld. 4/13).

Utkast til planprogram vart lagt fram for fylkesutvalet i februar 2013 (FUV-sak 39/13) og sendt på høyring til 5.4.2013. Det kom inn 15 fråsegner og endeleg planprogram vart vedtatt av fylkesutvalet 24.4.2013 (FUV-sak 96/13).

Planarbeidet har halde planlagd framdrift og gjekk føre seg i 2013.

Høyringsutkast til Klimaplan for Hordaland 2014-2030 vart 19.02.2014 lagt fram for fylkesutvalet (PS 31/2014). Vedtak: *"Forslag til Klimaplan for Hordaland 2014-2030 vert sendt på høyring."*

Planen var på høyring i tida 24.02.2014 – 23.04.2014.

Organisering av arbeidet

Fylkesutvalet er politisk styringsgruppe. Fylkesutvalet fekk i oktober 2013 orientering om arbeidet med rulling av klimaplanen (Meld. 250/13).

Klimaråd Hordaland under leiing av fylkesvaraordførar Mona Hellesnes har vore politisk referansegruppe og drøfta førebels utkast på møte i november 2013.

Klimanettverk Hordaland har vore administrativ referansegruppe.

Arbeidet er utført av ei prosjektgruppe med deltaking frå Vaksdal kommune, Bergen kommune, BKK AS, Fylkesmannen i Hordaland, Naturvernforbundet Hordaland og Hordaland fylkeskommune ved Samferdselsavdelinga, Regionalavdelinga ved Næringsseksjonen, Planseksjonen og Klima- og naturressursseksjonen (prosjektleiing). Norconsult as har vore konsulent.

Temagruppe for Klimatilpassing har hatt deltaking frå TRYG Forsikring, Universitetet i Bergen, Bjerknessenteret, Kvam herad, Bergen kommune, Fylkesmannen i Hordaland, Hordaland fylkeskommune – Regionalavdelinga.

HØYRINGA

I høyringsperioden vart utkastet presentert på møte i Hardangerrådet 13.03., Regionrådet Nordhordland 14.03. og Regionalt Næringsforum 02.04.2014.

Det er komme inn 24 fråsegner, av desse 7 frå kommunar. Endeleg fråsegn frå Bergen kommune blir sendt etter Bystyret si handsaming i mai. Uttale frå Fylkesmannen i Hordaland er varsla i veke 19. Sjå www.hordaland.no/klimaplanen. Sjå også vedlegg med oppsummering og kommentarar sortert på kapittel.

Utdrag frå nokre fråsegner

Fråsegnene er positive og har mange konstruktive forslag. Her er nokre sitat:

Austrheim kommune : «...måla og strategiane må følgjast opp og sjåast i samanheng med det fylket elles arbeider med. Klimaplanen må difor vera styrande for «Kollektivstrategi for Hordaland» og for fylket si satsing for å få på plass samanhengande gang- og sykkelveggar i heile fylket.»

BKK: Svært positivt at HFK ser klima og energiutvikling i samanheng, uklart korleis ein kan nå måla.

Fjell kommune: Klimaplanen må samsnakke med næringsplanar og –strategiar i fylket. Det er lite evaluering av måloppnåing sidan førre klimaplan.

Bergen kommune: Fylkeskommunen er ein viktig høyringspart ovanfor sentrale mynder.

Naturvernforbundet Hordaland: Klimagassutslippene må reduseres systematisk og gradvis over tid. Det er mange ulike vedtak som til sammen bidrar til å gjøre samfunnet klimavennlig og bærekraftig. Derfor er det formålstjenlig å ha en årlig målsetting i stedet for et mål utenfor valgperioden for de folkevalgte.

Bearbeiding av planframlegget

Høyringsmøta og fråsegnene har gitt grunnlag for justeringar av planen, inkl. oppretting av faktafeil. Det er ikkje gjort vesentlege endringar, men hovudmåla er no også delt opp som årlege mål, med grunnlag i berekning av utviklingsbaner.

FAGLEG GRUNNLAG FOR RULLERING AV KLIMAPLANEN

Det er i fleire samanhengar, m.a. frå politisk hald, påpeikt behov for å vite noko om resultat og effekt av arbeidet. To utgreiingar er gjort i samband med rulleringa.

Effekt av klimatiltak

Eit av tiltaka i Handlingsprogram for 2013 var Evaluering av effekt av klimatiltak. Evalueringa vart utført av MiSA med ein kombinert metode basert på prinsipp for miljørevisjon, systemtenking, interessentanalyse og vektingsmetodikk. Vurderingane er gjort i eit livsløpsperspektiv (klimafotspor). Sjå vedlegg. Endeleg rapport ([MiSA Report No. 09/2013](#)) har ikkje eintydige konklusjonar.

I samandraget står det m.a.:

”Tradisjonelt er det biff, bil og bolig som pekes ut som viktige drivkrefter for klimautslipp. Den kvantitative gjennomgangen av tiltakene i klimaplanen viser at det er først og fremst bil og bolig som er områder hvor fylkeskommunen har hatt påvirkningskraft. Basert på evalueringen (- - -) vil vi anbefale følgende:

- Kvantifisering av tiltakenes effekt, med indikatorbasert oppfølging og rapportering.

- Styrking av koblingen mellom tiltak og mål. Hvis tiltakene ikke er tilstrekkelige, må enten tiltakene styrkes eller målene revideres (eller at fylkeskommunen synleggjør sitt bidrag til å nå de overordnede målene, og evt. også synleggjør hvilke andre aktører som må bidra for å nå målene).
- Samling av tiltak rettet mot nettverksbygging, kunnskapsspredning og bevisstgjøring i ett tiltak.
- Utarbeidelse av klimaregnskap og opprettelse av et bindende klimabudsjett.”

Midtvegsevaluering av klimaplanen 2010-2020

Analyse, utgreiing og dokumentasjon (AUD) i Regionalavdelinga fekk i oppdrag å gjere ei midtvegsevaluering av klimaplanen som kunne supplere MiSA sin rapport. AUD nytta intervju (m.a. av 29 ordførarar), spørjeundersøkingar og gjennomgang av relevante dokument. [AUD-rapporten \(Nr. 9-13\)](#) har desse hovudkapitla: 3. Korleis har prosessen vore? 4. Korleis blir målsettingar og tiltak oppfatta? 5. Kva betydning har klimaplanen hatt så langt?

Proessen blir vurdert til å vere open og inkluderande, sjølv om mykje var fastlagt frå før av. Fagleg tyngde har vore god. I det vidare arbeid er det behov for å få fram tiltak med reell effekt på klimagassutslepp, prioritere mellom tiltak og ansvarleggjere involverte aktørar.

Mål og tiltak blir i relativt stor grad vurdert til å vere føremålstenlege, men det er ikkje så stor grad av samsvar mellom måla i klimaplanen og tiltaka.

Klimaplanen har hatt varierende og ikkje så stor betydning for kommunar og andre type verksemdar (statlege, private o.a.). I praksis fungerer den mest som ein klimaplan for Hordaland fylkeskommune. Fleire av respondentane trekte fram at det var positivt at fylket fokuserte på klima og gjekk føre med eit godt eksempel. Frå kommunane si side blei det understreka at det vidare arbeidet måtte forankrast i kommunane.

Manglande fylkesfordelt klimastatistikk frå SSB

Oppdatert klimastatistikk for Hordaland har mangla ved rulleringa av klimaplanen. Det gjer det vanskeleg å sjå faktisk utvikling i høve til måla.

2009 er siste året Statistisk sentralbyrå (SSB) har publisert fylkes- og kommunefordelt klimastatistikk. Grunngevinga var at statistikken var av for dårleg kvalitet. Hordaland fylkeskommune har gjennom mange kanalar etterlyst statistikken. SSB skal starte opp att publisering av fylkesfordelt klimastatistikk. Tal for 2011 og 2012 kjem i løpet av 2014. Kommunefordelt statistikk vil berre bli gjort som analyser for utvalde kommunar der ein reknar at statistikkgrunnlaget er godt nok. Slike analysar kjem ikkje før i 2015.

Vurdering av måloppnåing for klimaplan 2010 – 2014 vil gjerast når den fylkesfordelte klimastatistikk er publisert. Evalueringa kjem som eiga politisk sak eller i den årlege rulleringa av handlingsprogrammet.

INNHALDET I PLANFRAMLEGGET

Om rulleringa og kva den har omfatta

Alle mål, delmål og strategiar i klimaplanen er gjennomgått i lys av nye nasjonal- og regionalpolitiske føringar, ny kunnskap (forskning og utgreiing) og erfaringar med tiltak i handlingsprogrammet. Faktisk utvikling i klimagassutslepp, energibruk og tilpassing til eit klima i endring har vore vanskelegare å leggje til grunn, av mangel på oppdatert statistikk på regionalt og lokalt nivå.

Det har vore ein ambisjon at den rullerte klimaplanen er samordna og konsistent i høve til andre regionale planar som gjeld for Hordaland.

Samanhengen mellom klimautfordringar og energi er tydelegare. Tilpassing til klimaendringar har fått breiare omtale. Alle kapitla er gjennomgått. Struktura på planen og målstrukturen er stramma opp.

Klimaplanen tar opp følgjande tema: Klimautfordringar, energiproduksjon, bygningar, arealbruk og transport, næring og teknologi og tilpassing til klimaendringar. Den har framlegg til mål på kvart tema, strategiar og retningslinjer.

Innhald i klimaplanen

- Kap. 1. Visjon, mål, utviklingsbaner og handlingsrom. Strategiar for samarbeid.
- Kap. 2. Klimautfordringane. Status for klimagassutslepp og energi. Energisituasjonen i Noreg og Hordaland. Utviklingsbanar for klimaendring.
- Kap. 3. Energiproduksjon. Status. Energieffektivisering. Fossil energiproduksjon. Fornybar energiproduksjon. Distribusjon. Strategiar for energi.
- Kap. 4. Bygningar. Status. Korleis kan vi nå måla? Strategiar for klimavenlege bygningar i Hordaland.
- Kap. 5. Arealbruk og transport. Status. Korleis kan vi nå måla? Strategiar for areal og transport.
- Kap. 6. Næring og teknologi. Status. Korleis kan vi nå måla? Strategiar for næring.
- Kap. 7. Tilpassing til klimaendringar. Status. Korleis kan vi nå måla? Ansvar og roller for klimatilpassing. Strategiar for tilpassing til klimaendringar.

Handlingsprogram med tiltak

Fylkestinget vedtok i desember 2013 Handlingsprogram for 2014, med utgangspunkt i den førre klimaplanen.

Fylkesrådmannen legg opp til at nytt handlingsprogram for 2015 vert lagt fram for fylkestinget i desember 2014, med utgangspunkt i den nye klimaplanen.

Behov for verkemidlar

Fylkestinget har vedtatt ein eigen budsjettpost til klimaplanen. Dei store klimatiltaka i fylkeskommunal regi gjeld samferdsel og eigedomar, og høyrer inn under deira budsjettpostar.

Resultata til no viser at ein kan oppnå mykje også med relativt små midlar, og mange tiltak kan iverksetjast innanfor eksisterande økonomiske rammer.

Økonomiske insentiv i form av avgiftsfritak o.l. har vist seg særleg effektive for å stimulere til omlegging. Det er nødvendig med nye insentivordningar frå staten.

KONKLUSJON

Fylkesrådmannen meiner at Klimaplan for Hordaland presenterer ei heilskapleg og grundig tilnærming til klimautfordringane og viser kva vi kan gjere i Hordaland. Hordaland fylkeskommune vil gjennom klimaplanen vise at vi tek ansvar regionalt og stimulere kommunane til å ta ansvar lokalt.

Ferdigstilling av klimaplanen

Etter fylkestinget sitt vedtak vil klimaplanen bli endeleg utforma med betre layout.

Planen vil både bli trykt opp for utsending og lagt ut på fylkeskommunen sine nettsider.

Det bør lagast ein kortversjon av klimaplanen.

Forslag til Handlingsprogram til den nye planen blir lagt fram til handsaming i fylkestinget i desember.